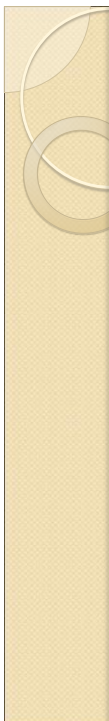

Kwestie związane z prawem autorskim

Akty prawne

- Ustawa z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych
-

Rodzaje praw autorskich

- **autorskie prawa osobiste**

- każde wykonane przez nas „dzieło” (np. zdjęcie, rysunek) jest chronione na podstawie ustawy bez konieczności zgłaszania tego komukolwiek
  - nikt nie może bez zgody autora zmieniać dzieła
  - autor ma nadzór nad korzystaniem z dzieła
- prawo to nigdy nie wygasa, nie można się go pozbyć czy komuś przekazać (odsprzedać)
- nie ma potrzeby w żaden sposób oznaczać „dzieła”

Rodzaje praw autorskich

- **autorskie prawa majątkowe**

- twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu
- prawa majątkowe można zbyć na czyjąś korzyść
  - na wyłączność
  - czasowo/bezterminowo
  - np. odsprzedaż zdjęcia przez fotoreportera

Czas trwania praw autorskich majątkowych

- **70 lat**

- od śmierci twórcy, a do utworów współautorskich - od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany - od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;
- w odniesieniu do utworu, do którego autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca - od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony - od daty jego ustalenia;
- w odniesieniu do utworu audiowizualnego - od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego.

Czas trwania praw autorskich majątkowych

- 70 lat liczy się od daty rozpowszechnienia utworu;
- gdy utwór nie został rozpowszechniony - 70 lat od daty ustalenia utworu;
- 50 lat w odniesieniu do nadań programów RTV (licząc od roku pierwszego nadania);
- 50 lat w odniesieniu do sporządzania i korzystania z fonogramów i wideogramów (licząc od roku sporządzenia).
  - fonogram, wideogram - pierwsze nagranie utworu

Wyjątki

- możliwe udostępnianie utworu/dzieła w ramach grona ludzi, którzy się znają – rodzina, przyjaciele
  - kopie książek, filmów, utworów

Prawo cytatu

- zgodnie z ustawą: *Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem, prawami gatunku twórczości*
- konieczne wskazanie źródła
- przyjmuje się, że można cytować 15s utworu

Zakupienie praw do utworów w ZAIKSie

- W pierwszej kolejności należy kontaktować się z ZAIKSem i dowiedzieć się kto ma prawa do danego utworu i czy w ogóle można go wykorzystać
- Różne formy umowy z ZAIKSem:
  - za każde odtworzenie utworu,
  - przychód od zysków
  - stała umowa (lista utworów wraz z informacją o komercyjnym przeznaczeniu)

Zakupienie praw do utworów w ZAIKSie

- W przypadku wykorzystywania utworów znanej kapeli nie wystarczy zgoda wykonawcy – trzeba zwrócić się do ZAIKSu
- **ZAIKS** – instytucja, z którą TRZEBA się liczyć!

Licencja

- ustalenie zakresu, w jakim z utworu będzie się korzystać
  - wyłączna/niewyłączna
  - pola eksploatacji
  - wynagrodzenie
- umowa licencyjna musi mieć formę pisemną

Korzystanie z utworów dostępnych w Internecie

- W przypadku utworów darmowo udostępnianych na portalach internetowych (np. mp3.wp.pl) istnieje konieczność zdobycia zgody od twórcy oraz (najprawdopodobniej) uiszczenia ZAIKSowi opłaty za wykorzystywanie utworu w celach komercyjnych
- Licencja typu **royalty-free**
  - jednorazowa opłata licencyjna (bardzo korzystna – rzędu 100zł) za nieograniczone wykorzystywanie danego nagrania
  - strona: www.soundimage.pl

Unikanie problemów

- pamiętać o oznaczeniu utworu
- kwestia nienaruszalności formy i treści utworu i jego rzetelnego wykorzystania
  - zmiany, ingerencje, niekonwencjonalne wykonanie
- zniekształcenie utworu
  - wadliwe powielenie
  - utrata jakości
- nie dozwolone jest rozpowszechnianie. utrwalanie i zwielokrotnianie utworu bez zgody twórcy

Fotografowanie ludzi

- zdjęcie zawsze można robić, ale nie wolno publikować takiego zdjęcia (wizerunku)
- przed publikacją trzeba uzyskać pisemną zgodę osoby na zdjęciu
  - łącznie ze sposobem publikacji
  - w przypadku nieletnich – zgoda prawnych opiekunów

Fotografowanie ludzi

- zgoda nie jest konieczna gdy
  - osoba jest rozpoznawalna, ale stanowi nieistotny element
    - np. osoby na placu, na plaży itp.
  - osoba jest powszechnie znana i wykonuje funkcję publiczną (w trakcie robienia zdjęcia)
    - np. urzędnicy w trakcie konferencji prasowych, sportowcy na zawodach, artyści w trakcie występów
    - ale tylko jako zdjęcie newsowe, a nie ilustracyjne

Fotografowanie – różne sytuacje

- imprezy masowe – o ile organizator nie zabroni
- środki komunikacji miejskiej – można
- cudze posiadłości, budynki – można robić zdjęcia z miejsca publicznie dostępnego (np. chodnika)
- wnętrza budynków – wymagana zgoda (co najmniej ustna) właściciela bądź administratora
  - w kościele – decyduje proboszcz, często wymagany specjalny kurs

Korzystanie z klipartów

- należy zapoznać się z warunkami licencji, np.
  - nie można sprzedawać produktu, w którym wykorzystane są kliparty
  - nie można sprzedawać klipartów jako elementów stworzonej przez siebie bazy klipartów

Źródło

- Digital Foto Video - VII 2010
- M. Przedpeńska-Bieniek, Dźwięk w filmie, Agencja Producentów Filmowych, Warszawa 2006